

ERDÉLYI GAZDA

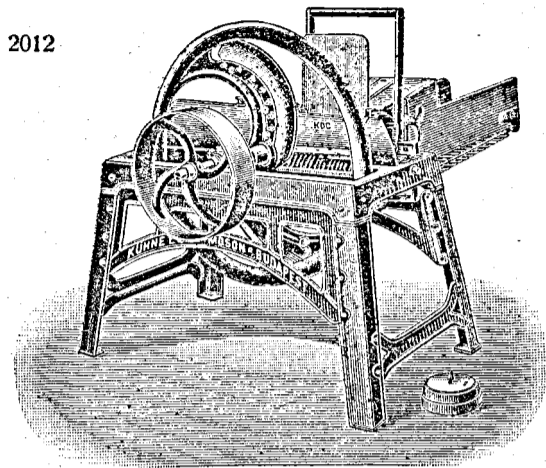
XLIII. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVAR, 1911. Január 8.

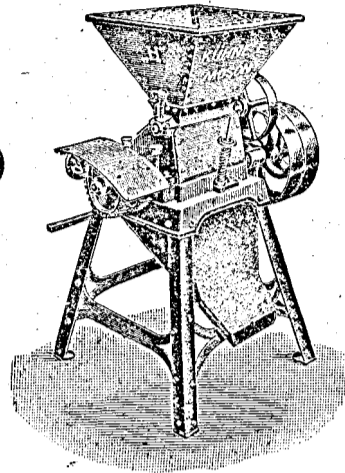
2. SZÁM.

Szeckavágókat, kukoricaszártépőgépeket, répavágókat, darológépeket, morzsolókat és füllesztőket,

2012

motorhajtásu
takarmánykészítő
berendezéseket

tejgazdasági felszereléseket

elismert elsőrendű kivitelben szállít:

„KÜHNE”

mezőgazdasági
gépgyár r.-t.

MOSONBAN

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

Fiokraktárak: Debrecen és Temesvár.

Terményeinket a legkedvezőbbben a
Székely Gazdák Szövetkezeté-nél, Marosvásárhelyt

értékesíthetjük.

2336

**Ugyanott az összes aratási és cséplési szükséglet
legelőnyösebb beszerzési helye.**

Báró Kemény József **Hungária Gépgyár**
betéti társaság **DÉVA.**

2023

Gyárt és raktáron tart: Mindennemű mezőgazdasági talajmegművelő és feldolgozó gépeket. Benzin- és nyersolajmotoros cséplőkészletek minden nagyságban.

Mindennemű stabilmotorokat és gőzgépeket egy lóerőtől ötszázig. Villamosvilágítási és erőátviteli telepek tervezése, kastélyok, gazdaságok villamos- és acetylen világítási berendezése.

Daráló, őrle és fűrészmalom tervezete és építése. — Vizvezetékek és kutak.

Különösen ajánlja modernül berendezett gyárát bármely szerkezetű gazdasági vagy egyéb gépek és automobilon javítására.

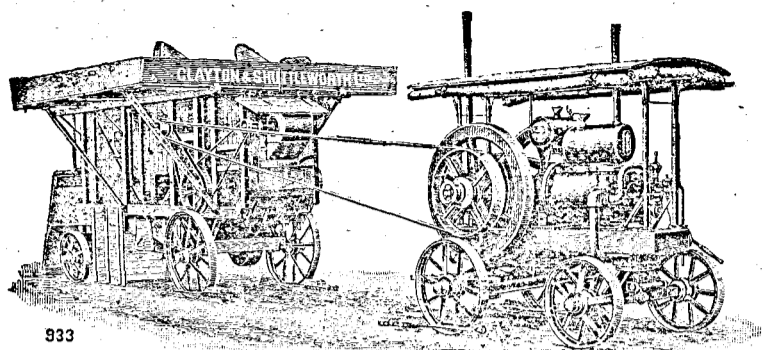
Különlegességei: Hűtőkamrák, jégkészítő telepek, tejgazdaságok és sajtgyárak berendezése, tejgazdasági berendezések és kamrák javítása. Authogén forrasztások. **Automobil-garage.**

Az amerikai „Milwaukee” arató és talajmegművelő gépek erdélyrészi vezérképviselője

Olcso árak!

Kedvező fizetési feltételek!

Pontos és szolid kiszolgálás.

Kolozsvárt nagy raktár.

Mérnök látogatás
díjtalan!

Clayton & Shuttleworth Ltd.

mezőgazdasági gépgyár képviselete.

**Nyersolajmotorok,
Szivógázmotorok,
Benzinmotorok**

és

Kenő olajok.

Engéji Kereskedelmi és Kereskedelmi Vállalat
Ferenc József-ut 31 szám,
 Sürgönyeim: Coloniále Kolozsvár.

Telefon interurban: 934. SZ.

**Műszaki
cikkek.**

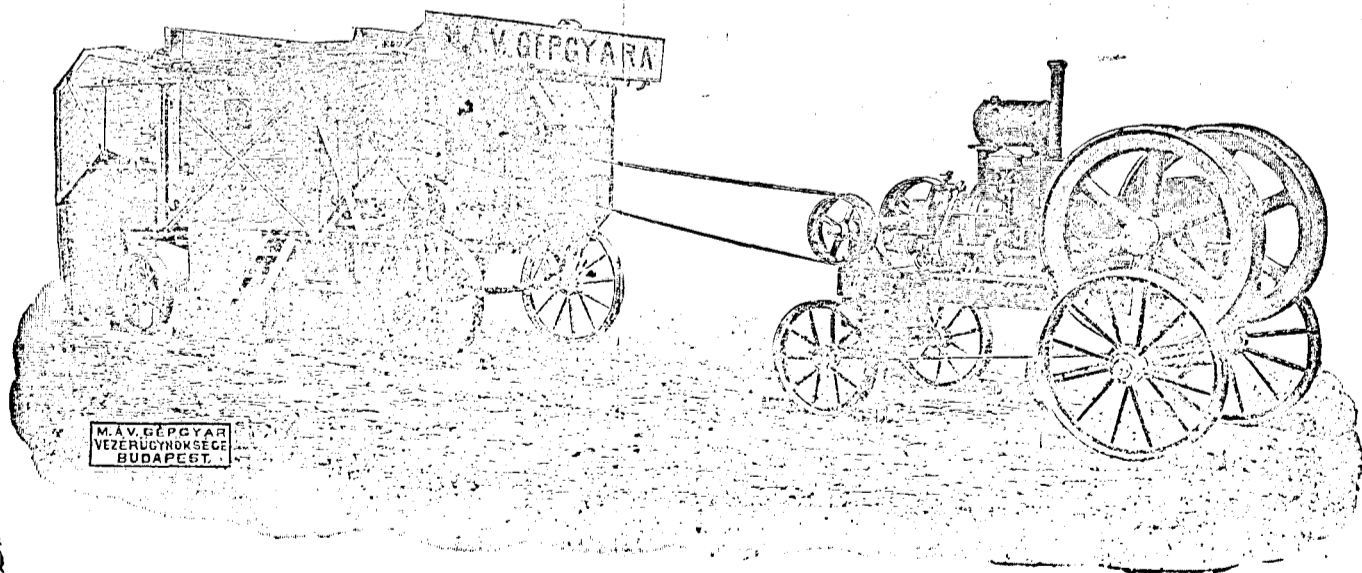
2485

Kérjen ajánlatot!

Legújabb szerkezeti

BENZIN CSÉPLŐ-KÉSZLETEK

tulszárnyalnak minden más gyártmányt.

Nagy munkaképesség!

Gazdaságos üzem.

Kivánatra szivesen küldünk árjegyzéket és költségvetést.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége, BUDAPEST.

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET; ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ::

Kérjük az előfizetéseket megújítását!

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A világ gabonatermése 1910-ben. T. B.	13
A tejszövetkezetek meg a néptáplálkozás. Eber Ernő.	13
Tengeri nemesítése. Gáspár József. IX.	14
Érdemes-ekarfiolt nagyban természetni. Csérer Gyula.	15

Tárca:

Az Erdélyi Gazdasági Egylet története 1844-48-ig. Lécfalvi Sipos Kálmán. XIV.	14
---	----

Kisebb szakközlemények.	16
Egyleti élet.	16
Kormányintézkedések.	17
Vegyes közlemények.	18
Hírdetések.	18

A világ gabonatermése 1910-ben.

A földművelésügyi miniszter, miként az előző éveken, úgy most is könyv alakban közre adta az világrész összes gabonaterméséről szóló jelentéseket. Mint a jelentés részletes szövegéből kivehető a terméseredmény nagyon különböző a világ különböző részein. Észak- és Dél-Amerika nem aratott oly gazdagon, mint a múlt évben. Ázsia és Ausztrália jó terméssel zárta mérlegét, Afrika egyes országaiban jó volt a termés, nem különben Európának sem lehet panaszra oka, kivéve egyes államok némely vidékeit, hol elemi csapások, kedvezőtlen időjárás és különböző rovar- és egyéb károk, húzták keresztül a gazdákat többé kevésbé vérmes számításait.

Rossz átlagtermésről csak Franciaország panaszkozhatik, hol nem csak a termés mennyisége hanem a minősége is alatta áll a megelőző évi átlagoknak. A minőséget ami illeti más államokban is mögötte áll ez az előbbi évek, átlagainak ami főként annak tudható be, hogy ugyszólván az egész nyár borus, esős volt, nem volt meg a kellő napfény, amely körülmény aztán hátráltatta a növények tökéletes kifejlődését. Az utolsó hat év átlagait összehasonlítva hazánkban, azt látjuk, hogy az 1906. évben 1 hl. buza 79.5 kgt. nyomott (országos főátlagban) 1905-ben pedig csak 78 kgt. Egymás mellett

állt a legjobb és legrosszabb év; ezen két határ között ingadozik a többi 4 év átlaga és mind a hatnak alatta áll az ide: 77.8 kg.

A termés mennyisége határozottan nem kedvezőtlenebb mint a múlt évben, míg a minősége úgy Európában, mint különösen a tengerentúli részeken sulyra, szemre, színre és sikértartalomra kevés helyen kifogástalan.

Ami a bevetett területek kiterjedését illeti, konstatálhatjuk, hogy 1910-ben sokkal több a gabonával bevetett terület, mint 1909-ben, noha, e tekintetben már 1909-ben is rohamos növekedés volt észlelhető. A bevetett terület növekedett a tengerentúli államokban, de növekedett Oroszországban, Magyarországon, Romániában, Németországban, Bulgáriában. A gabona terület növekedése az egész világon több mint tíz millió hektárra becsülhető, amiből a buzára néhány millió hektár esik.

A világ ez évi termése volt: búzából 991.36 rozból 467.19 árpából 355.25 zabból 628.28 tengeriből 1,070.55 millió métermázsa.

Összesen: tehát 3,512.63 millió m m.
1909-ben volt: 3,477.54 " " "
1908-ban " 3,166.34 " " "
1907-ben " 3,057.37 " " "

Ezen kimutatott terméskülönbségek, ha az egész világ fogyasztási szükségletét vesszük figyelembe, mutatkozik fölösleg: 1910-ben búzából 17.67, rozból 1.50 árpából 5.07, tengeriből 47.70 millió métermázsa, míg a zabból 3.38 millió m m. a hiány, ami természetesen a takarmányárak amelkedését fogja maga után vonni. Végeredményben mégis az összes gaboneműek ez évi terméshozama az 1909. évihez képest körülkelül 33.99 millió métermázsaival nagyobb.

Bevitelre szorulnak: Angol,- Franciaország, Németország, Ausztria, Olaszország, Hollandia, Svájc, Belgium, Dánia, Svájdország, Norvégia, Spanyolország, Portugália, Görögország, Egyiptom és Brazília.

Gabona fölösleggel bírnak: Magyarország (Horvát- és Szlavonországgal) Bosznia és Hercegovina, Oroszbirodalom, Románia, Bulgária, Törökbirodalom, Kelet-India, Amerikai Egyesült-Államok, Kanada, Argentína, Chile, Uruguay, Ausztrália, Algír, Tripolis és Tunis.

A világ termését figyelemmel kísérve, azt a benyomást nyerjük, hogy Európa gazdái ked-

vezőbben remélik eladhatni terményeiket, ha azal nem sietnek. Ezért van az, hogy az az élénk forgalom, mely az aratás és cséplés után rendszeren előszokott állani mostanáig még sehoh sem jött létre.

T. B.

A tejszövetkezetek meg a néptáplálkozás.

A megelégedésnek és örömeinek érzésével szoktuk minden évben fogadni a földművelésügyi miniszternek azt a kimutatását, amely a magyar tejszövetkezeti ügy fejlődését és a tejszövetkezetek egy évi működésének eredményét szokta kimutatni. Azok akik a magyar mezőgazdaság ügye iránt érdeklődnek, ebből a kimutatásból nyugodtan merithetik azt a meggyőződést, hogy tejszövetkezeti ügyünk a nyugati államok nyomdokain halad előre, hogy sok ezer kiscgazda, sok ezer tehénnel részese a tejszövetkezetekből származó több milliányi jövedelemnek.

Ha azokat a feltételeket nézzük, melyek a tejszövetkezetek fejlődését előmozdítják, akkor minden esetre örvendetesnek kell tartanunk a tejszövetkezetek számának szaporodását és azt, hogy mind több és több kiscgazda, mind több és több tehénnel vesz részt ebben a szövetkezeti munkában. Ezek között a feltételek között kétségtelenül az első az, hogy lehelővé teszi a nagyobb fogyasztópiacoktól távol eső, még vasuti állomásoktól is messze levő községekben a tejnek vajjá való feldolgozása által a megfelelő értékesítést. Nagyobb birtokosok, nagyobb tehenészetek még ilyen kedvezőtlen fekvésű helyekről is el tudják szállítani és jól tudják értékesíteni a nagyobb tej mennyiséget; de kiscgazdák részére a szövetkezeti uton való értékesítés úgy szólván az egyetlen lehetőség arra nézve, hogy tejtermékeikből tisztességes és számot tevő jövedelmük legyen.

Azt hiszem, ahhoz nem férhet kétség, hogy tejszövetkezeteink közgazdasági szempontból jelentékeny hasznot jelentenek. De van ennek a dolognak egy másik oldala is, amellyel sokkal kevesebbet foglalkoztak amellyel még azok is, alig vannak tisztában, akik a tejszövetkezetek alakítását és azok működésének irányítását végzik. Van egy szempont, amelyik talán még a közgazdasági szempontnál is fon-

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

Előnyösen teljesíti az abraktakarmányecikkek, mint finom- és durva buza korpa, szárított moslék és répaszelet, malátacsira, malomkonkoly, napraforgó- és repceolajpogácsa, melasse stb. beszerzését.

Saját érdekünkben kérjük ajánlatot.

tosabb és ez a közegészségügyi szempont, a tejszövetkezetek a nép egészségére és fejlődésére való hatása. Emelkednek hangok, nálunk ritkábban, a külföldön gyakrabban, amelyek a néptáplálkozásra nézve a falusinép egészségére nézve bizonyos veszélyt lát a szövetkezetek működésében, abban a működésben, amely elvonja a termelt tej egy részét a termelő táplálkozásától és a teljes tej helyett vagy a lefőltözött tejszövetkezetre, vagy más táplálékra utalja a parasztagdát, annak családját, gyermekeit. Hogy így van e ez nálunk is, hogy tényleg bizonyos hiány áll e be ennek következtében népünk táplálkozásában, bizonyos hátrányok mutatkoznak-e a falusi néposztály fejlődésében, azt nem kutattuk eddig tárgyilagosan és alaposan, pedig ennek megállapítása rendkívül fontos lenne.

Alig hiszem, ezek a káros hatások jelentékeny mértékben mutatkoznának nálunk, mert a tejszövetkezetek alakításánál mindig kellőképpen hangoztatják azt, hogy csak a háztartásban felesleges tejet kell a szövetkezetbe beszállítani és mert a magyar nép természete még nem olyan hogy jövedelmének kisebb mérvű fokozásáért feláldozza gyomorbeli szükségletét vagy élvezetét. De különben is éppen a tejszövetkezetek működésének hatása az, hogy a tehének tejhozama jelentékenyen emelkedett az okos kiválasztással és bőségebb takarmányozással, úgy, hogy ez jelentékenyen emelte az egyes gazdák által termelt tejmennyiséget, amelyből juthat a tejszövetkezetnek is, maradhat a háztartásnak is. De még abban az esetben is, ha a szövetkezeti tagok a háztartási tejszükséglet egy részét is beszállítják a szövetkezetekbe, még akkor is, közel fekvő az a feltevés, hogy a havonkénti tejpénznek egy részéből más táplálékot vesz az a kisgazda az érzett, vagy tudott hiány pótlása végett.

Mindez azonban csak supposíció, csak lehetőség, holott bizonyossággal kellene számolnunk, hogy nyugodt lélekkel folytathassuk a tejszövetkezeti szervezés munkáját. Alapos kutatás tárgyává kellene tehát tenni ezt a kérés-

dést és mindazoknak, akiknek közük van a közegészségügy és néfejlődés kérdéseihöz, részt kellene venniük a kutatásnak ebben a munkájában. Bizonyosságot kellene szereznünk, irányt kellene mutatniuk azok részére, akik népünk gazdasági előremenetele érdekében dolgoznak.

Ennek a kutatásnak néhány eszközét talán itt is fel lehet sorolni. Össze kellene hasonlítani olyan községek lakóinak táplálkozási módját, ahol tejszövetkezet nincs, más községekével, ahol tejszövetkezet van. Össze kellene hasonlítani olyan családok élelmezési viszonyait akik a tejszövetkezetbe tejet szállítanak be, azokéval, akik nem viszik a tejszövetkezetbe. Meg kellene állapítani, hogy a gyermekek fejlődése és halálozási százaléka milyen a tejszövetkezeti községekben milyen másutt. Meg kellene állapítani, hogy a tejszövetkezeteknek milyen hatásuk van a katonaköteles egyéneknek katonai szolgálatra való alkalmasságára nézve. Meg kellene állapítani, hogy a lefőltözött tejnek milyen tápláló értéke van és hogy mennyire képes ez a teljes tejet pótolni.

Mindezeket az összehasonlításokat és megállapításokat tárgyilagosan és alaposan kellene elvégezni és belőlük a tejszövetkezeti ügy javára a szükséges következtetéseket levonni. Azt hiszem, hogy ennek a kutatásnak eredménye nem irányul majd a tejszövetkezetek ellen, hanem irányt mutat majd a szövetkezetek alakításának módjára és üzemének vezetésére nézve.

E sorok írója az O. M. G. E. szociális szakosztályához fordult azzal az indítvánnyal, hogy a szükséges kutatást és vizsgálatot kezdeményezze és azt hiszem közelebbről ezzel a nagyon fontos társadalmi kérdéssel ott foglalkoznak is majd. Az ország közegészségügyének és tejszövetkezet ügyének intézői bizonyára részt vesznek majd nem csak a tárgyalásokban hanem a kutatásnak abban a munkájában is, melynek kiváló jelentősége elvitázhatatlan.

Eber Ernő.

A tengeri nemesítése.

Gáspár József.

IX.

Azzal, hogy a törés október haváról, szeptember havára tetézt át, a tengeri termesztése a követelményeknek megfelelő körben, a nélkül, hogy munkaterlődést idézzon elő, bevezethető volt.

A csutka % is, a korán érő jelleg kialakulásának idejére — 1899 évre — elérte a 20% t. mely szintén határjelzőül szolgált, a lejobb szállításnak itt is utjában állottak: a termés nagysága, a csövek elaprosodása és a „kemény” jelleg előbbre törése.

A nemesítés 9-ik évére az egyöntetűség is megfelelt a várakozásnak, minek bizonyítására hozhatom fel, hogy az 1899 évben Szedgen tartott I-ső országos mezőgazdasági kiállításán, az „algyógyi tengeri” révén bemutatott nemesített tengeri kütüntetésben részesített.

Teljes beviágítására a nemesítés által elért eredménynek és záradékaul rövid közleményemnek álljon itt az 1906 évi termés részletes leírása:

Vetés: 1906 évi április hó 6-án.

Vetőmag, kat. holdankint: 25 liter.

Sortávolság: 24" (63 cm.).

Törési idő 1906 évi augusztus 29.

Csőves termés, kat. holdankint: 24 q.

Szemes " " " 19.20 q.

Csutka " " " 4.802.

A szem volt a esővestermésnek: 80%

A csutka volt a csővestermésnek: 20%

A növény magassága a földtől a himvirág végéig átlag: 240 cm.

Egy cső hossza átlag: 24.6 cm.

A cső kerülete, közepén: 13.75 cm.

A csőven a szemek állanak: 12 sorban.

Egy sorban találtatott átlag: 60 mag.

Egy csővön volt átlag: 781 mag.

Egy hektóliter sulya: 80 kg.

1000 szemnek sulya: 350 gr.

Egy hektóliter csővestengeri átlag sulya: 46.60 kg.

Egy hektóliter csővestengeriről lemorzsolatott szem: 46 liter.

Egy növény a föld felett levágva, nyomott a terméssel együtt: 1107 gr-t.

Egy növényen külön a termés, ha csak egy csövet hozott, átlag: 320 gr.

AZ „ERDÉLYI GAZDA” TARCÁJA.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet története 1844-48-ig.

Irta: Lécfalvi Sipos Kálmilló.

Minden jog fenntartásával.

XIV.

Teljes bizodalom s tisztelettel felszólítjuk azért, urat a kolozsvári lóvásár tetteges pártolására, melynek bizonyosságául ha t. i, velünk e közhasznu tárgyban kezdet fogni szives leend, méltotassék egyesületi elnökünket mentől előbb, ha lehetséges, még e-folyó év április utoljáiig tudósítani, hogy így becses nevét mind a már megindított aláírás lapban beiktathassuk, mind pedig, hogy az e célra már többen aláirt tagók névsorával együtt közhirre tessük, nemcsak, sőt hogy az egész ausztriai birodalomba — és a szomszéd országokban is, lóvásár főlemelése érdekében egyesületünk mikénti állását — és annak lehető eredményét mentől előbb köztudomásra juttathassuk, hogy így mentől több lóvásárlók jöven hazánkban lovaik illő ároni kelendősege annál inkább biztosittassék.

Végül megjegyzendő még az is, hogy egy a választmány által e tárgyban kinevezett bizottmány gondoskodni fog a beküldött lovak árverés utjáni célszerű eladhatásáról is, melyből senki, ki abból részt venni kíván, kirekesztve nem leend. Melyek után e tárgybani

becses választát várva és remélve maradtunk alázatos szolgálai ifj. gróf Bethlen Pál sk. elnök, Bodola Károly sk. jegyző.¹⁵¹⁻¹⁵³ Az 1846 évi július 2-án tartott választmányi ülés az ugyan e hó 27-én tarlandó loárverésre biztosokul Bán István szolgálbirot és Mátéfi Lajost kéri fel. Az árverés lefolyásáról, eredményéről stb. bővebb adatokat nem találtam az egylet irattárában. — A lótenyésztés fejlesztésére az egylet töle minden kitelhetőt megtett s nem maradt meg csak a lóvásár felelővénítésének kísérleténél, hanem annál jóval tovább ment. Az a bizottság ugyanis, melyet az egyesület id. Bethlen János gróf és ifj. Csizsár Sámuel személyében küldött ki az egyesület közelebbi teendőinek megállapítására, munkálatának 5. pontja ajánlja, hogy az oly jónak bizonyult erdélyi lófaj fentartandó és gyarapítandó volna. Ezért ajánlja, hogy kérje meg az egylet a kormány utján Ő Felségét, hogy az állami ménék számát emelje fel legalább is ötvenre és hogy ezek felét vegyék bz erdélyi fajtából.¹⁵⁴ Az 1846 évi jan. 26-án tartott közgyűlés elfogadta e bizottság javaslatát s a további lépéseket a választmányra bizta.¹⁵⁵ E határozat következtében, az 1846 évi március 23-án tartott választmányi ülés felirást határozott gróf Teleki Józsefhez, mint Erdély főkormányzójához és az egylet párt-

fogójához, az erdélyi lótenyésztés ügyében.¹⁵⁶ Kifejti a felirat az erdélyi lófaj kiválóságát, kimutatja, hogy a jeles lófaj fennállása vesztélyeztetve van, mert a kevesebb lovat bíró vagy szegényebb gazdák hágo méneket nem tarthatnak s ezért azután lovaikat cél- és ok-szerűen nem párosíthatják, s ha ez nagy fáradtsággal és utánjárassal netalán mégis megtörténik, a lovaknak nincsen meg az ára, mert nincs vevő. E nagy bajon akar segíteni az egylet akkor, mikor a lótenyésztést előmozdítani igyekszik. Erre pedig legfőképpen két dolog szükséges. Először, hogy az Erdélyben szétküldeni szokott császári hágo ménék számát Ő felsége legalább 50-re emelje fel; másodsor, hogy azoknak legialább is fele erdélyi véru legyen. Ez által könnyen juthatna a szegényebb gazda is célszerű párosításhoz és ok-szerűen folytathatná a lótenyésztést. De a tenyésztés felvirágzása visszahatna a katonaságra is, a mennyiben az könnyebben juthatna a remonda lovakhoz, mi ismét megnyitná a lópiacot és az megint jótékonyan hatna vissza a tenyésztésre.¹⁵⁷ A felirat átnyújtásával ifj. gróf Bethlen Pált és Mikes János grótot bizta meg a választmány.¹⁵⁸ A választmányának 1846 évi április 14-iki ülésén gróf Bethlen Pál és gróf Mikes János szóbeli jelentést tesznek megbizatasuk eredményéről, a melyből kitünik, hogy a főkormányzó a lótenyésztés emelése iránti kérését az egyesületnek támogatni igérte.¹⁵⁹

¹⁵¹ Eredetiye az E. G. E. irattárában.

¹⁵² Ily választ. kötelezvényt, aláírásit ívet vagy hirdetést nem sikerült találnom.

¹⁵³ Eredetiye u. ott.

¹⁵⁴ Eredetiye u. ott.

¹⁵⁵ Eredetiye u. ott.

¹⁵⁶ Eredetiye u. ott.

¹⁵⁷ Eredetiye u. ott.

¹⁵⁸ Eredetiye u. ott.

Egy növényen külön a termés, ha két csövet hozott, átlag: 553 gr.

A növény termés nélkül, ha csak egy csövet termelt, átlag: 787 gr.

A növény termés nélkül, ha két csövet termelt volt átlag: 553 gr.

Egy kat. holdra esett szártermés, a törés után lemérve: 65 q.

Egy metermáza csövestermésben találtatott átlag cső: 292 drb.

Egy hektoliter csövestermésben volt cső átlag: 136 drb.

Az egy csövestermésnél a cső az egész növénynek tette: 28%.

Az egy csöves termésnél a szár volt az egész növénynek: 72%.

A két csöves termésnél a csövek tették az egész növénynek: 50%-t.

A két csövestermésnél a szár tette az egész növénynek: 50%-át.

(Vége.)

Érdemes-e karfiolt nagyban termesztani.

A mindennapi ételmezési cikkek között a zöldségfélék is azok amelyeket a rendszer háztartás nem nélkülözhet annál kevésbé, mert a zöldségfélék más élelmi cikkekkel aránylag olcsóbbak, használhatóságuk pedig sokoldalú. És ha már a normális viszonyok között nem lehetett el a konyha a zöldségfélék nélkül, kétszeresen indokolt manapság zöldségtermeléssel jobban, nagyobb és nagyobb mértékben foglalkozni annál is inkább, mert bizonyos, vagy legalább is feltehető, hogy a mai általános drágaság nem egykönnyen múló jelenség, s így ez az állapot nagyobb mérvű zöldségfogyasztást, ez pedig ismét nagyobb mérvű termelést von maga után.

Hogy hazánkban a zöldségtermeléssel ma már jelentős mértékben foglalkoznak, az kétségtelen, de mégsem olyan mértékben, hogy a külföldről való behozatalt teljesen megszüntetné, vagy a kivittel a behozatalt ellensúlyozni lehetne, mert még kevés helyen, kevés vidéken foglalkoznak egy-két zöldségfélével specialisan úgy és akkor, ahogy az éghajlat és talajbeli viszonyainkhoz mérten, valamint a keresletnek, a jobban való értékesítésre megfelelő mértékben lehetne.

Értjük ez alatt azt, hogy nem csak az ugorkát, salátát, káposztát, stb. hanem még sok más zöldségfélést is lehetne specialisan

termelni, mely ha nem is irányulna külföldre, de a haszonnemű termés beözönlését megakadályozhatná.

Itt van mindjárt a karfiol is, melyet immár nagyban termel ugyan a bulgár is, a magyar is, de mihelyt le esik az első hó s kifagy az ásó a földből — szalad a bulgár haza a koronácskával, s jön helyébe az ugyacsak élelmes talján, hogy az ő portékája a karfiol boldogítsa télen a magyart; szóval: december-től április — májusig ismét csak gurulnak a koronák kifelé olyan terményeit, amelyet okkalmóddal itthon is lehet előállítani.

Tisztára csak azon fordul meg a dolog, hogy itt őszkor — ahelyett, hogy megfelelő telelés mellett egész tavaszig kitarthatna a magyar karfiol, — mondom: őszkor piacra dobják az egész terményt potom árért nem, számítva azt, hogy amit őszkor 16 fillérrel fizetnek — azért tavaszkor szívesen megadnak 40 fillért is csak legyen elegendő. Igaz; mi nem termelhetünk a szabadban télen karfiolt, de egyebet sem; azt azonban megtehetjük, hogy akként állítjuk be a termelési rendszert, hogy a karfiol a tél elejére fejlődjön ki.

Itt tehát tisztán élelmességről van szó, ami utóvégre nem kíván olyan nagy anyagi befektetést — és mégis jó jövedelmet hajthat olyankor, amikor más terményből nem pénzeltetne a gazda.

Nem akarunk a karfiol általános termelésével foglalkozni, csak rövidesen megjegyezni kívánjuk, hogy az ilyen specialis termelésnél is a forgatott és jól trágyázott talajon kívül sok vizet, nedves légkört s általában gondos munkát kíván, miből az következik a többek között, hogy a karfiol nagyban termelésével az Alföldön nem igen lehet boldogulni.

Leginkább a felvidék vagy Erdély szelidebb vidékén fizetné ki magát legjobban ott, ahol megfelelő munkáskezek, öntözésre alkalmas víz áll rendelkezésre.

Lényeges kellék a válfajta megválasztása is, és itt az a gyakorlati tapasztalásunk, hogy késői fajták közül is csak a középnagy rózsát termő válfajtát a legajánlatosabb beállítani termelésre; mert a nagy, vagy igen nagy fajták hamarabb kezdenek rothadni a telelőben mint a középnagy fajták.

A helyi körülmények és viszonyok egyébként arra is tanítják a termelőt, hogy mely időtájban kezdje meg a termést itt tehát kalendarium szerű datumokat nem lehet pontosan beállítani, mert vidékenként más-és más

időben történhetik a magvetés, nevelés és felszedés és betelelés.

A termelés után, igen lényeges körülmény a helyes telelés, ennek legfontosabb kelléke pedig a jó telelőház. Ha praktikusan fogjuk fel a dolgot, akkor nem kell mindjárt egy modern drága épületre gondolni, hanem éppen ellenkezőleg egy nagyon egyszerű, mélyen a földre sülyesztett deszka padokkal ellátott üveg-ház szerű épület felel meg a legjobban a karfiol telelésnek akkor, ha valóságos és fagymentes pince vagy kamara nem áll rendelkezésre. Egy ilyen telelőház fában gazdag vidéken aránylag nem sokba kerül; az építésénél csak arra kell törekedni, hogy világító ablak és szellőztető készülékek praktikusan legyenek elhelyezve. Ha a telelőház hosszúságában észak-délnek fekszik akkor nyerges tetejű, ha pedig kelet-délnek akkor egyoldalú alakban legyen megépítve. A világosságot nyújtó ablakokat mindig a tetőn kell alkalmazni, és úgy szerkeszteni, hogy azokat. t. i. az ablakokat szellőzés céljából fel is lehessen nyitni. A befagyás ellen az ilyen telelőháznál úgy lehet védekezni, ha nem csak az oldal-falok mentén de a tetőre is jó vastagon falombot rakatunk és ezt még földel beborítjuk, hogy a vihar el ne hordhassa, megne bonthassa a védőtakarót. Az ilyen telelőházban nincs nagyon nagy meleg, de nem is kell több C. +4—6°-nál. A földboríték még a csapadéknak a behatolását is megakadályozza a házba és ez igen lényeges dolog, hogy a telelő belsősze és levegője a lehetőségig száraz legyen; vadvízes altalaju helyre ilyen telelőházat építeni kiderített pénz. Mielőtt a karfiol betelelése illetve berakása megkezdődne, ajánlatos a telelőt alaposan kiképezni ép úgy, mint a pincét szokás, hogy így a penészedésnek abból vételessék.

A karfiol betelelése abból áll, hogy száraz időben, gyökerestől, földestől kiszedjük a szabadból, s a telelőben egymasmellé állítva úgy rakjuk sorrendbe a szerint, hogy milyen fejlődésűek az egyes egyedek, mert bármily egyforma művelésben is részesül a karfiol, mégis a betelelés idejére egyik jobban kivan fejlődve mint a másik, s így az egyformán fejlődötteket egymás mellé kerülnek.

A fejlődés illetve nagyság szerint betelelt karfiol értékesítése és kezelése mindig egyszerűbb, mintha vegyesen volna betelelve, az eladásnál pedig sorba, egymásután lehet kiszedni, a tisztogatásnál is megkönnyebbül a munka.

A telelőbe állított karfiol időnkénti át-

A lótenyésztés emelésére irányuló tevékenységet 1847-ben is folytatta az egyesület, ugyanis a július 31-én tartott közgyűlés egy indítványra¹⁵⁹ kimondja, hogy óhajlando volna egy közhitelességű méneskönyv, mely által főleg a televér lovak hitelessége és ezzel becsese emelkednék. Ha ez azonban létre nem jöhetne, jó lenne a magyarhónihoz csatlakozni. Ez iránti bővebb előterjesztés tételét a közgyűlés a választmányra bizza. E határozat következtében a választmány 1847 évi november 14-iki ülésében foglalkozott is a kérdéssel és elhatározta, hogy egyelőre hirlapilag szölli fel minden nevezetesebb lótenyésztőt, hogy angol televér származásu lovait jelentse be s ezt hitelesen bizonyítsa be az egylet jegyzőjénél. A jegyző a bizonyított adatokat pedig köteles jkvbe venni.¹⁶⁰ E felszöllítés azonban teljesen eredménytelen volt, mint az a választmány az 1848 évi január 31-én tartott közgyűlésnek tett jelentéséből kitünik.¹⁶¹

Miután az Erdélyi Gazdasági Egylet a gazdasági ismeretek terjesztésére tudvalevőleg a könyvkiadást is felvette programjába, ezért ifj. Tiltsch János könyvkereskedő és kiadó beadványt intézett az egylethez egy gazdasági naptár kiadása tárgyában. Tiltsch abból indul ki, hogy az Erdélyi Gazdasági Egylet a nép

gazdasági művelésre legjobban egy célszerű naptár által hathat, mert a nép nem csak egyszer veszi kezébe, hanem ezerszer és neki a naptár egyedüli művelődési forrása. Ezért ajánlja, hogy vele, mint a református iskola nyomda bérüljével és a Kis református kalendarium kiadójával, fogjon kezét az egyesület. Ó hajlando az eddig 8000 példányban nyomott Kis református kalendarium helyett, melynek terjedelme csak 1 1/2 iv és ára 2 garas volt azt most 5 ivre bővíteni és 5 garasért árulni. A példányszámot pedig 10,000-re igéri emelni. Nem kíván egyebet az egyesülettől, mint célirányos kéziratokat és hogy e naptár árusítására — 15% haszon mellett — az egylet kérjen fel tagokat a maga kebeléből.¹⁶² Az 1844 év május 2-án tartott választmányi ülés tárgyalta a kérdést de mivel úgy találta, hogy ez hatáskörén kívül esik, azt a közgyűlés elé utalta.¹⁶³ Az 1844 évi július 26-án tartott közgyűlés tárgyalta is kérését (7 pont), de azt elfogadhatónak nem tartja dacára annak, hogy a terv az egyletre semmi költséget nem hárít. Az egyesületnek azonban figyelembe kell vennie azt a körülményt, hogy a magyarhoni testvéregylet nagy pénzbeli áldozattal már évek óta ad ki egy Mezei naptárt és ez alaphiból indulva ki, nem kívánja ezen nagy áldozatot még növelni a Tiltsch tervének elfogadásával.

E mezei naptár külföldben is igen célszerűen használható lévén, felesleges egy másiknak kiadása. Miután pedig e naptár a könyvkereskedők útján csak igen nehezen szereshető meg, s még hozzá sokkal drágább is, a közgyűlés elrendeli a választmányának 1000 példány megrendelését, mely naptár az egyesület fiókpenztárosai, sőt tagjai által is, az egész országba szét fog osztatni. Az Erdélyt érdeklő sajátos viszonyok és adatok azonban felküldendőek lesznek és ezeknek a naptárba illesztésére a testvéregyesületet fel fogják kérni.¹⁶⁴ Ezzel a választmányt bizza meg.¹⁶⁵ A választmány teljesítette is a közgyűlés határozatát, az emh. naptárt megrendelte és 1844 évi szeptember 7-én tartott ülésében azt eképp osztotta szét:

Pattantyus Antal kapott	100 példányt.
Jegyző	300 „
B. Szolnok	150 „
Fehérmegye	100 „
Szászváros	75 „
Torda	50 „
Udvarhelyszék	100 „
Marosszék	100 „
Küküllő	25 „
	1000 példányt. ¹⁶⁶

(Folyt. köv.)

¹⁵⁹ Ki tette, erre nézve adatot nem találtam.
¹⁶⁰ Eredetije u. ott.
¹⁶¹ Eredetije u. ott.

¹⁶² Eredetije u. ott.
¹⁶³ Eredetije u. ott.

¹⁶⁴ E kérését nem találtam.
¹⁶⁵ Eredetije u. ott.
¹⁶⁶ Eredetije u. ott.

vizsgálása sárguló leveleitől való tisztogatása, továbbá enyhe időben a levegőzés munkája az amit végezni kell, amiért is a betelelésnél arra is kell ügyelni, hogy tulsűrűn, tulszufolva ne legyen beállítva, hogy könnyen hozzáférhető legyen minden egyes darab. Az értékesítés szempontjából kívánatos az is, hogy a boruló levelek rajta maradjanak a karfiol rózsáján, úgy nem sárgul meg, hanem megtartja fehér színét és üdeségét.

Mindaddig míg a termelő tisztába nincs a helyi körülményekkel úgy a termelés, mint az értékesítés tekintetében, addig ne is fogjon bele nagyarányu termelésbe, hanem csak lassan, fokozatosan s minden irányban realis alapon fejlessze a termelést aszerint, hogy mennyit tud eladni. Inkább termeljen kevesebbet, de jót, amit jobban is fizetnek, mitsem sokat és rosszat, amely csak a trágyadombot szaporítja.

Csak nagyobb vonásokban akartunk a fentiekben rámutatni a karfiolnak hasznot hozó termelésére, hogy legyen támpont a vállalkozóknak a koronák kifelé gurulását feltartóztatni.

Csérer Gyula.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **Nyulós bor.** Ha boraink évről-évre megnyulósodnak és sokáig erjednek ki, annak bizonyára az az oka, hogy a pince az erjedéskor hideg. Fehérborok erjesztésére a legkedvezőbb hőmérséklet 15° C. körül van, ha a pince ennél hidegebb, akkor az erjedés megakad s a ki nem erjedt cukor csak később, ha a pince fölmelegszik, indul újra erjedésnek. Az ilyen utóerjedések alkalmával igen gyakran hibás vagy rendellenes erjedési folyamat áll be, pl. *tejsavas, nyálkás erjedés* vagy nyulósodás stb. Ha tehát a pince a borok erjedése alkalmával a kelletténél hidegebb s a körülmények egyébként megengedik, célszerű azt az erjedést alatt fűteni addig, míg az erjedő mustok 15–20 C. fokra felmelegednek. Ennél nagyobb meleg nem kell s nem is célszerű. Oda kell törekednünk, hogy a zajos erjedés alatt a mustnak összes elerjedhető cukortartalma kierjedjen, így nem lesz baj a későbbi utóerjedésekkel s a bor nem fog megnyulósodni. A megnyulósodott bort célszerű erős szellőztetés mellett átfejtteni s az átfejtés után hl.ként 15–20 gr. tanninnal megderíteni. Ha a nyálka leülepedett, a bort 4–5 hét múlva újra át kell fejtetni. Ha még ki nem erjedt cukor van a borban (feltéve, hogy a bor nem édes csemegebor), gondoskodni kell arról, hogy erutójdés alatt az összes cukor kierjedjen.

Az őszzel kihordott és alászántott trágya hatása. A berlini egyetem gazdasági fakultásának kísérleti állomása 8 gazdaságban összehasonlító kísérletet végzett annak kiderítésére, hogy mi a különbség, ha az őszzel kihordott és szétterített trágyát nyomban alászántják, vagy a földön szétterítve hagyják, avagy ha őszzel kihordva a tábla szélénkaszalba rakják össze s csak tavasszal hordják és terítik szét, illetve szántják alá. A megtrágyázott földekben mindenütt burgonyát ültettek. Az eredmény a 8 gazdaságban átlagosan a következő volt: termett:

1. Trágyázatlan területen hektáronként 179.9 métermázsá.

2. Az őszzel nyomban alászántott trágya után 222.5 mm.

3. Az őszzel kihordott, szétterített s tavasszal alászántott trágya után 203.2 mm.

4. Az őszzel a kaszalba rakott s tavasszal szétterített s leszántott trágya után 203.2 mm.

Az eredmény nem hagy fenn kétséget az iránt, hogy melyik eljárás a leghelyesebb s ez az eredmény fényesen igazolja az elmélet tanítását. Még csak azt kell megjegyezni, hogy a kísérleti év erős szárazsággal járó esztendő volt s a termés ezért nem volt nagyobb.

+ **A kakasok kora.** Sokan azt tartják, hogy az egyéves kakasok jobbak az idősebeknél. Ezt azonban nem lehet általánosítani, mert sok függ a fajtától. A nehéz fajtáknál, hacsak nem egészen korai kelésűek, nem is tanácsos egyéves kakasokat alkalmazni; de a középnehéz és könnyű fajtáknál sem árt, ha a kakas két-három éves. Általában azt tartják, hogy a fiatal tyukokhoz idősebb kakasokat s fordítva kell adni, hogy jól termékenyített tenyésztőjüket kapjunk, pedig be van bizonyítva, hogy a vérmérsékletnek nagyobb belolyása van erre, mint a kornak.

+ **A husliszt mint baromfitakarmány.** A gazdák a huslisztet baromfieléségül rendszerint azért nem vásárolják, mert drága. Nem szabad azonban felednünk, hogy a husliszt nem közönséges, hanem erőtakarmány, amelyet nem tömegesen, hanem csak mellékeledélül kap a baromfi. A huslisztet mindig más eleséggel keverve kell etetnünk és pedig leghelyesebben cselekszünk, ha leforrázzuk és forrázott korpa, vagy egyéb puha eleség közé keverjük. Amely gazda a huslisztet ily módon eteti álltaival az nemcsak hasznát fogja látni, hanem hamarosan rájön arra is, hogy az korántsem olyan nagyon drága eledel, mint amilyennek első pillanatra látszik.

+ **Téli porfűrdő a tyukoknak.** A legtöbb tenyésztő nem is sejt, hogy milyen fontos a tyukokra nézve, hogy olykor olykor porban megfürödhessenek, ami főképp azért szükséges nekik, mert rajtuk az elődsi férgek elszaporodását gátolja meg. Nyáron fürödhetik a baromfi a porban tetszés szerint, de nem így a télen, mikor fagyos vagy havas a föld. Ilyenkor a tenyésztőnek magának kell a porfűrdő előállításáról gondoskodni. Jó porfűrdőt pedig úgy állíthatunk elő, ha száraz homokot vagy port összekeverünk fahamuval, dohányporral és egy kis ánizs vagy izsoppórral (ahol t. i. van) és mindezt alkalmas helyen valami lapos ládába téve felállítjuk és időnként felujtjuk.

+ **Szobai pálmák gondozása.** Pálmáinknál arra kell ügyelnünk, hogy azoknak megfelelően jó hely jusson, amelyet azután éveken keresztül nem kell változtatnunk. A hely legyen elég, de nem tulságosan meleg és elég világos. Óvakodjunk azonban attól, hogy pálmáinkat közvetlenül az ablak elé állítsuk, mert ha a pálmafélére közeli üvegen át esik a napsugár, akkor levézetének hegye s utána az egész levél elpusztul. Ezenfelül a pálmafélét portól lehetőleg mentesen tartsuk, mert a por a növénynek nagy ellensége és levézetét rövid időn belül megöli. Annak a pálmának tehát, amely-

nél ez lehetséges, leveleit puha ronggyal törögessük naponta és kívánatos, hogy úgy a pálmafélét, mint az egyéb szobanövényt, illetőleg annak lombját naponta legalább egyszer permetezzünk. A pálmaféle, ha szárán vagy levelén gomba képződik, szappanos vízzel lemosást igényel. A tulságosan nedves földet semmiféle pálna sem szereti és locsolásánál leginkább arra ügyeljünk, hogy akkor, ha egy-egy újabb levele fakad, bővebben locsoljuk, ha pedig a levél már kifejlődött, akkor kevesebb vizet adjunk neki. Ha a pálna fakadó levele anélkül, hogy levélszárat fejlesztene, a töből való kifakadás után azonnal szétterül, ez vagy annak a jele, hogy a növénynek földje már nem elég tápdu, vagy pedig annak, hogy a növény tulságosan hideg helyen áll. A bajon tehát könnyen segíthetünk.

EGYLETI ÉLET.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet kolozsvármegyei osztálya által 1911 január és február havában tartandó falusi gazdasági tanítások sorrendje.

Január hó 8-án.

1. *Katona* községben d. e. 11–12 óráig a róm. kath. iskolában. *Szász Ferenc*, uradalmi intéző: Beszélgetések a szarvasmarha tenyésztésről.

2. *Vajdakamarás*, d. e. 11–12 óráig az állami iskolában. *Fuhos Lajos*, gazdasági akadémiai s.-tanár: Kiszélesítések helyesebb földmívelésről, trágyakezeléséről.

3. *Magyarszövát*, d. e. 11–13 óráig az állami iskolában. *Fuhász Árpád*, gazdasági akadémiai tanár: Kiszélesítések való újabb gazdasági gépekről.

4. *Választ*, d. e. 11–12 óráig az állami iskolában. *Jászberényi András*, gazdasági akadémiai tanár: Falusi tejszövetkezetekről és a fejős tehénről.

5. *Bonchida*, d. u. 2–3 óráig az állami iskolában. *Jászberényi András*, gazdasági akadémiai tanár: Vetésről és vetőmagról.

6. *Szucsák*, d. e. 10–11 óráig az állami iskolában. *Dr. Seyfried Károly*, gazdasági akadémiai tanár: Javított nyomásos gazdaságról.

7. *Ugyanott*, d. e. 11–12 óráig. *Benedek Antal*, állami vajmester: A falusi tejkezelésről és tejszövetkezetéről.

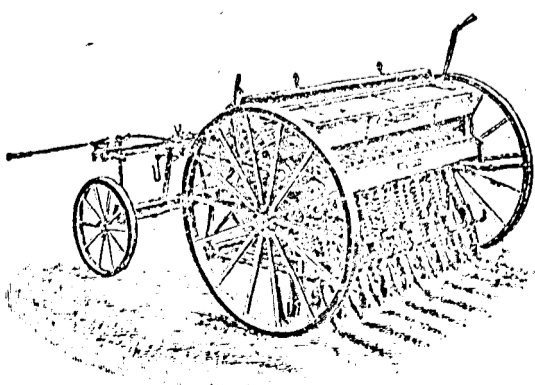
8. *Bács*, d. u. 2–3 óráig az állami iskolában. *Dr. Seyfried Károly*, gazdasági akadémiai tanár: A rendszeres szadagzaldalkodásról, tekintettel a bácsi tejgazdaságra.

9. *Ugyanott*, d. u. 3–4 óráig *Benedek Antal*, állami vajmester: A falusi tejszövetkezet alakításáról.

10. *Nagypetri*, d. e. 10–11 óráig az állami iskolában. *Dr. Pavlik Sándor*, tb. főszolgabíró: A kiszélesítést érdeklő mezőgazdasági törvényekről.

11. *Középlak*, d. e. 2–3 óráig az állami iskolában. *Dr. Pavlik Sándor*, tb. főszolgabíró: Legelőrendtartásáról.

12. *Ugyanott*, illetve d. e. *Nagypetriben* is. *Dr. Pető Imre*, országos állatbiztosító társaság erdélyrészi felügyelője: A falusi állatbiztosításról.

Szab., „Rekord II.” sorvetőgép

A losonci gazdasági gépgyár gyártmánya.
2024
Sorba vet — sorba trágyáz!

Allamgépgyári legújabb szerkezetű gözcséplőkészletek, benzínmotorok, resicai acélek, Kalmár-féle rosták és egyéb talajmivelő eszközök.

Kívánatra szívesen küldünk árjegyzéket.

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérigényőksége
V., Budapest, Váci-körut 32. szám.

Január hó 15-én.

13. *Tancs*, d. e. 10—11 óráig a ref. iskolában. *Kiss Tibor*, m. kir. gazdasági szaktanár: Beszélgetések az állattenyésztés köréből.

14. *Kisfűlpös*, d. u. 2—3 óráig az állami iskolában. *Kiss Tibor*, m. kir. gazdasági szaktanár: Tanácsok a kisgazda földműveléséről.

15. *Keszű*, d. e. 10—11 óráig a ref. iskolában. *Szász Ferenc*, uradalmi intéző: A vetésről s a gazdakörj sorvetőgépj használatáról.

16. *Györgyfalva*, d. e. 11—12 óráig az állami iskolában. *Fuhász Árpád*, gazdasági akadémiai tanár: Mesterséges takarmányok termesztéséről, tekintettel a tejszövetkezetre.

17. *Györgyfalva*, d. u. 2—3 óráig az állami iskolában. *Dr. Rapaiics Raymund*, gazdasági akadémiai segéd-tanár: A gazdaságra káros bolgarokról és növényekről. (Bemutatással.)

18. *Bodonkut*, d. e. 10—11 óráig az állami iskolában. *Juhos Lajos*, gazdasági akadémiai s.-tanár: Állattenyésztési kérdések, tekintettel a tejtermelésre.

19. *Ugyanott*, d. e. 11—12 óráig *Benedek Antal* állami vajmester: A tejszövetkezetről.

20. *Kajántó*, d. u. 2—3 óráig az állami iskolában *Juhos Lajos*, gazdasági akadémiai s.-tanár: A mesterséges takarmányfélék termesztéséről.

21. *Ugyanott*, d. u. 3—4 óráig *Benedek Antal*, állami vajmester: A falusi tejkezelésről.

22. *Kiskapus*, d. e. 10 órakor az állami iskolában. *Farkas Árpád*, gazdasági akadémiai s.-tanár: Házi állataink felneveléséről és takarmányozásáról.

23. *Nagykapus*, d. u. 1—3 óráig az állami iskolában. *Farkas Árpád*, gazdasági akadémiai s.-tanár: A földművelés főbb szabályairól.

Január hó 22-én.

24. *Köbölkut*, d. e. 11—12 óráig az állami iskolában *Szász Ferenc*, uradalmi: intéző: A földművelés, trágyázásról.

25. *Bánffyhunyard*, d. e. 11—12 óráig a községházán. *Dr. Rapaiics Raymund*, gazdasági akad. s.-tanár: A szőlőbetegségekről s azok elleni védekezéséről.

26. *Magyarbikal*, d. u. 3—4 óráig az állami iskolában. *Dr. Rapaiics Raymund*, gazd. akad. s.-tanár: A mezőgazdaságra káros állatokról s ezek pusztításáról.

27. *Nyárszó*, d. e. 11—12 óráig az iskolában. *Fuhász Árpád*, gazd. akad. tanár: Földművelési kérdésekről.

28. *Sárvásár*, d. u. 2—3 óráig a községházán. *Fuhász Árpád*, gazd. akad. tanár: Közlegelő javításáról és ápolásáról.

29. *Dedrászeplak*, d. e. 10—11 óráig az iskolában. *Farkas Árpád*, gazd. akad. s.-tanár: Takarmánytermelésről.

30. *Ugyanott*, d. e. 11—12 óráig *Dr. Pethő Imre*, az országos állatbiztosító társaság erdélyrészi főfelügyelője: A falusi állatbiztosításról.

Február hó 5-én.

31. *Türe*, d. e. 10—11 óráig az állami iskolában. *Dr. Seyfried Károly*, gazd. akad. tanár: A falusi állatbiztosításról.

32. *Mákó*, d. u. 2—3 óráig az állami iskolában. *Dr. Seyfried Károly*, gazd. akad. tanár: A falusi méhészkedésről.

33. *Ketesd*, d. e. 10—11 óráig az iskolában. *Dr. Pavlik Sándor*, tb. főszolgabíró: A mezőgazdasági törvényekről.

34. *Ugyanott*, d. e. 11—12 óráig *Dr. Pető Imre*, az orsz. állatbiztosító társaság erdélyrészi felügyelője: A falusi állatbiztosításról.

35. *Nagymás*, d. u. 2—3 óráig az állami iskolában *Dr. Pavlik Sándor*, tb. főszolgabíró: Közlegelők rendtartásáról.

36. *Ugyanott*, d. u. 3—4 óráig *Dr. Pető Imre*, az orsz. állatbiztosító társaság erdélyrészi főfelügyelője: A falusi állatbiztosításról.

37. *Bánffyhunyard*, d. e. 10—11 óráig a községházán. *Jászberényi András*, gazd. akad. tanár: A vetőmagról, vetésről, tekintettel az állami vetőgép használatára.

38. *Damos*, d. u. 2—3 óráig az iskolában. *Jászberényi András*, gazd. akad. tanár: A kisgazda földműveléséről.

Február hó 12-én.

39. *Sztána*, d. e. 10—11 óráig az állami iskolában. *Traxler Károly*, gazd. akad. kertész-tanár: Gyümölcsfatermelésről.

40. *Kispetri*, d. u. 2—3 óráig az iskolában. *Traxler Károly*, gazd. akad. kertész-tanár: Gyümölcsfanevelésről, ápolásról.

41. *Jegenye*, d. e. 10—11 óráig az iskolában. *Dr. Seyfried Károly*, gazd. akad. tanár: A gazdakörök működéséről.

42. *Ugyanott*, d. e. 11—12 óráig *Dr. Pető Imre* állatbiztosító társasági felügyelő: A falusi állatbiztosításról.

43. *Egeres*, d. u. 2—3 óráig az állami iskolában. *Dr. Seyfried Károly*, gazd. akad. tanár: A községi gazdaszövetség alakításáról.

44. *Ugyanott*, d. u. 3—4 óráig *Dr. Pető Imre*, állatbiztosító társasági felügyelő: A falusi állatbiztosításról.

45. *Magyarfenes*, d. e. 10—11 óráig az állami iskolában. *Juhos Lajos*, gazd. akad. tanár: A kisgazda trágyatelepéről s a trágyázásról.

46. *Szászlóna*, d. u. 2—3 óráig az állami iskolában. *Juhos Lajos*, gazd. akad. s.-tanár: Legelőjavításról és ápolásról.

47. *Gyalu*, d. e. 11—12 óráig az állami iskolában. *Jászberényi András*, gazd. akad. tanár: A tagosítás után következő határgazdaságról.

48. *Szászfenes*, d. u. 2—3 óráig az iskolában *Jászberényi András*, gazd. akad. tanár: Takarmánytermelésről, tekintettel a falusi tejgazdaságra.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

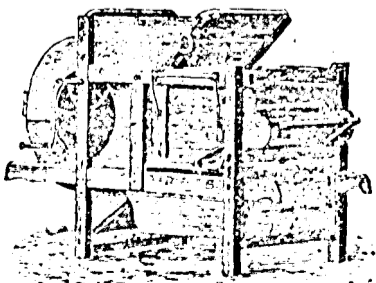
Az állattenyésztés fejlesztése Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter az országos állattenyésztés fejlesztésének érdekében rendeletet küldött az állatorvosokhoz és járványorvosokhoz, amey így szól: Az ország állattenyésztésének fejlesztése egyik legfőbb feladatomból és állandó gondoskodásom tárgya lévén ennek előmozdítására minden rendelkezésemre álló eszközt felhasználni igyekszem. Törekvésem azonban csak akkor fog a kívánt eredménnyel járni, ha célokom keresztülviteléhez rendelkezésemre bocsájtott anyagi eszközökön kívül mindazoknak a szakközvegeimnek tevékenységét is igénybe veszem, akik e téren eredményes és hasznos munkát képesek kifejtetni. Az állattenyésztés előmozdítására irányuló törekvésem keresztülvitelénél tehát a m. kir. állatorvosi kar közreműködésére is számíthatok. A járási és városi m. kir. állatorvosoknak ugyanis azonkívül, hogy évenként a tavaszi állatvizsgálatok és az állategészségügyi intézmények ellenőrzése alkalmával, működési területük minden községében megfordulnak, ugy hivatalos működésük, mint a magánygyakorlat közben bő alkalmuk

van a községek állatállományát megismerni és állattenyésztési viszonyait figyelemmel kísérni és az állattenyésztő közönséggel állandóan érintkezve, tevékenységüket az állattenyésztés terén irányítani. Felhívom a járási és városi állatorvosokat, hogy minden adandó alkalommal működési területükön az állattenyésztést is állandó figyelemmel kísérjék, az apaállatokat meg szemléljék és ha azoknak esetleges hiányairól, nem megfelelő tartásáról vagy gondozásáról kifogásolható állapotáról vagy pedig a szabályrendeletben megállapított tenyésziránytól való eltérő voltáról győződnének meg, erről nemkülönben az állattenyésztés terén észlelt fontosabb mozzanatokról vagy szükségletekről az elsőfoku hatósághoz tegyenek jelentés és jelentésük másolatát a törvényhatósági magyar királyi állatorvos utján hozzám terjesszék fel. Elvárom az állatorvosoktól, hogy az állattenyésztés fokozására irányuló törekvésemben is kellő buzgalommal, körültekintéssel és tapintattal fognak munkálkodni.

A hordóhitelesítők működésének meghosszabítása. A kereskedelmi miniszterium közlése szerint az 1874. évi VII. törvénycikk alapján működő hordóhitelesítő hivatalok működése meghosszabított 1911. évi június hónap 30-áig.

Kertgazdasági tanszékek az iskolák mellett. *Serényi Béla* gróf földművelésügyi miniszter tekintettel arra, hogy a gazdasági és kertészeti ismereteknek a nép között leendő elterjesztésére a legalkalmasabbak a nép- és polgári iskolák, melyekben a nép gyermekei már zsengekorukban megkedvelik a kertészetet és mintegy játszva gyakorolják be annak gyakorlati fogásait elhatározta, hogy a kertészetre és gyümölcsstermelésre fontosabb vidékeken az állami iskolákkal kapcsolatosan kertgazdasági tanszékeket létesít, hol a tanszék létesítéséhez az érdekelt községek is hozzájárulnak. Jelenleg Orosházán van egy ilyen tanszék a polgári fiú és leányiskolákkal kapcsolatban és most Putnokon az építendő új állami iskolával kapcsolatban állítják fel a második ilyen tanszékét. Mindkét helyen a községek nagy áldozattal járultak a tanszék felállításához. Egyébként a tanszékek nemcsak az iskolás gyermekeket oktatják, hanem azok szüleinek is tartanak elméleti és gyakorlati tantolyamokat.

Állattenyésztés és husdrágaság. A földművelésügyi tárca javára az 1911. évi költségvetés előirányzatban az 1919. évi költségvetésel szemben kb. 2,700.000 korona többlet mutatkozik, a melyből nem kevesebb mint másfél millió az husdrágaság közvetlen és közvetett okainak megszüntetését van hivatva szolgálni. Egy kerek millió az állattenyésztésnek apa- és anyaállat beszerzések közvetlen előmozdítására, százezer korona az újabb legelőfeljavítások kamatsegélyeire, négyszázezer korona pedig a városok élelmezésének, piacberendezések, korszerű raktárak és hűtőkamrák fellátása utján leendő javítására rendeltetett. A városi raktárak, hűtőkamrák és piacberendezések céljaira felvett négyszázezer koronát nem tartjuk ugyan elegendőnek, mindenesetre bizonyítja azonban a jóindulatot és kezdetnek megjárja. Bizonyos irányban figyelemreméltónak kell tartani a költségvetési indokolás azon megjegyzését, hogy az élelmiszerek szertelen drágulása városi piacainkon nagyrészt a piacok szervezetlenségének és berendezési hiányainak is tulajdonítható. Neve-

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek!

Európaszerte első helyen elismert kltünő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták“

Ez évi újdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzéket kórn!

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

Vezérképviselő

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérigynöksége

BUDAPEST, V., Váci-körut 32.

zetesen az ország városai, még Budapestet is csak részben véve ki, hosszú időn át nem tettek semmit közéletük biztosítására, a legtöbb helyen ma is naptól áttüzésedett sátorokban árulják a halat, a húst, piszkos, penészes pincékben a romlandó gyümölcsöt, zöldséget. Hogy ilyen körülmények közt a regiepercent aránytalanul magas, az ép oly természetes, mint amily bizonyos, hogy a városi lakosság nagy része állandóan egészségtelen s ha sem is romlott, de a romlás határán álló élelmiszereket fogyaszt. A fentemlített négyszázezer korona tehát a költségvetés egyik indokolt tétele, mert nagy közegészségügyi érdekek mellett a termelők és fogyasztók anyagi érdekét is egyesíti.

A diótermesztés fejlesztése. Mióta Bihar és Hunyad megyékben egyes földmives gazdák a diófákat tömegesen kivágták, azóta annyi diót sem termelünk, amennyi a belfogyasztásra szükséges és ebből is a termés javát, több mint 1000 métermázsát a külföldre viszünk ki. Ennek természetes következménye, hogy kevés a diónk és az idén a rendesnél két háromszorta magasabb az ára. *Serenyi Béla* gróf földmivelségi miniszter még a nyáron kiküldte *Molnár István* miniszteri tanácsost Franciaországba a diótermesztési és értékesítési viszonyok tanulmányozására. A kiküldött főleg az Isère s Dordogne departementekben tett ebben az irányban tanulmányokat. Talált ott oly diófajtákat is, mely még a felvidéki völgyekben is biztos termést nyújtanak. Az állami faiskolák között a beszerzett vetőmagokat most osztják szét, honnan pár év múlva a közönségnek fogják továbbterjesztésre kiosztani. A hunyadmegyei kiscsárdától vásárolt 25 métermázsá sebeshelyi diót az ősz folyamán vetették el. Így évenként mintegy negyedmillió nemes diócsmetét fognak fölneveltetni és 4—5 év múlva kiültetés végett kiosztatni.

Méncsikók vásárlása. A földmivelségi miniszter föl hívja mindazon tenyésztőket, kiknek birtokában legalább is, hogy jó származású, erős csontu, szabályos testalkatu, saját nevelésű egy éves méncsikó van s azokat az államnak kívánják eladni, hogy ebbeli szándékukat a helyek és utolsó postának (ahol a csikók állanak), valamint a csikók származásának, színének és árának pontos megjelölésével a földmivelségi minisztériumhoz benyújtandó, egy koronás bélyeggel ellátott írásbeli nyilatkozatban legkésőbb február 1-ig bejelenteni szíveskedjenek.

Valamennyi törvényhatóságnak, valamennyi törvényhatósági joggal leruházott városnak, valamennyi vármegyei gazdasági egyesületnek. A hazai állattenyésztés fokozatos fejlesztésével az azzal kapcsolatban levő tejgazdaságot is fokozottabb mértékben kívánom előmozdítani.

Ezen cél elérésére gondoskodtam, arról, hogy a kerületi gazdasági felügyelőségeknél alkalmazott tisztviselők a tejgazdaságban megfelelő kiképzést nyerjenek. Együttal utasítottam a kerületi gazdasági felügyelőségeket, hogy ezentúl a tejgazdaság fejlesztésére vonatkozó összes ügyekben álljon a cím rendelkezésére.

Budapest, 1910. évi november 22 én.

A miniszter megbízásából Serbán miniszteri tanácsos.

Valamennyi vármegyei gazdasági egyesületnek. A hadsereg ellátására az 1910—11. évi időszakban szükségelt élelmicikkeknek beszerzését szabályozó utasításokat ezuttal első ízben magyarra fordítván, van szerencsém a t. egyesületnek azokat 2 példányban annak megjegyzése mellett megküldi, hogy gondoskodni fogok arról, miszerint azok a jövőben korábban, még a hadsereg ez utasításokon alapuló beszerzéseinek megkezdése előtt legyenek az érdekeltség rendelkezésére bocsáthatók.

Együttal kiemelem, hogy a szóban forgó utasításoknak magyar nyelven való kiadásával és így teljes szövegben való rendelkezésére bocsátásával azt óhajtom elérni, hogy a termelőkörök közvetlenül magukból az irányadó utasításokból merithetvén tájékozódásaikat a had-

seregnek élelmicikkekkel való ellátásában fokozottabb mértékben vegyenek részt.

Budapest, 1910. évi november 12.

Gr. Serényi s. k.

A kutyák számának csökkentése. Serényi Béla gróf földmivelségi miniszter körrendeletet intézett valamennyi törvényhatósághoz, melyben a veszettségi esetek mindinkább növekedő elterjedésére való tekintetből, a legszigorubb intézkedések vételét követeli meg az ebek ellen. Általában a betegség korlátozása szempontjából az ebadó kötelezettségnek kivétel nélkül minden ebre való kiterjesztésével az ebek számának csökkentését óhajtja elérni. A földmivelségi kormány rendelkezésére álló statisztikai adatok szerint a veszettség elterjedése tekintetében Magyarország a legkedvezőtlenebb állapotot tünteti fel. Huszonnégy év leforgása alatt megnégyszereződött a veszettségi esetek száma, ami köz- és állategészségügyünknek, valamint közgazdaságunknak is évenként kiszámíthatatlan károkat okoz. Az 1883. évi VII. tcikk 72. §-a alapján alkotott ebtartási szabályrendeletek nem felelnek meg azon várakozásnak, melyet ahhoz a törvényhozás fűzött. Szükségét látja tehát a miniszter annak, hogy a 20—22 év alatt szerzett tapasztalatok alapján megállapított célszerűbb elvek szigorú szem előtt tartásával a törvényhatóságok sürgősen új szabályrendeleteket alkossanak. Az alkotandó szabályrendeleteknél tekintetbe veendő főbb elveket illetőleg semminemű kivétel nem ismer el a rendelet. Megszűnik a házőrző- és pásztorebek néhol érvényben levő adómentessége s csupán az ebadó nagyságának meghatározásánál tesz különbséget a *haszoncélra* szolgáló és a *kedvtelésből* tartott ebek között, amelyeknek adótételénél. Bizonyos adóképeségen alól levő oly egyéneknek, akikről kutyájuk kellő gondozása és élelmezése fel nem tételvezhető, az ebadót akként fogják megállapítani, hogy kutyát egyáltalán ne tarthassanak. Városok belterületén, ugyszintén az olyan községek belterületén, melyekben a közbiztonságról külön rendőri személyzet gondoskodik a házőrző ebeket is kedvtelésből tartott ebeknek fogják tekinteni. *Serenyi Béla* gróf földmivelségi miniszter a meghozandó szabályrendeletek személyes felelősség mellett való szigorú és pontos végrehajtását követeli körrendeletében.

Rendelet a közlegelők javítása érdekében. A m. kir. földmivelségi miniszter december hó 19 én valamennyi vármegye törvényhatósági és közigazgatási bizottsághoz rendeletet intézett, mely szerint tekintettel arra, hogy az ország egyes vidékein a közlegelőkön összegyűlemllett trágyát eladják, holott a trágya a legelőterületeken volna széttergetendő és azzal javítandó, elrendeli, hogy a fenti bizottságok ezen gazdasági szempontból igen káros és elítélendő ellátást minden rendelkezésükre álló eszközzel beszüntessék és gondoskodjanak arról, hogy a legeltetési szabályrendeletek és legelőrendtartások legelelőjavítási és ápolási intézkedései pontosan és lelkiismeretesen megtartassanak.

A mértékhitelítés elmulasztása kihágást képez. Felmerült esetről kifolyólag elvi határozatban mondotta ki a belügyminiszter, hogy valamely mérték hitelítettnek csak akkor tekinthető, ha azon a hitelítési bélyeg jól látható. Az ily bélyeggel el nem látott mérték használata az 1907. V. tc. 32. §-ának b) pontjába ütköző kihágást képez.

Tenyészbaromfi bevásárlás. A rendes évi eserebaromfikiosztáson felül Serényi Béla gróf földmivelségi miniszter újabban 900 orpington, 5 plimut, 440 magyar tyuk, 180 fehér- és bronzpulyka, 935 pekingi kacsa, 540 lud, összesen tehát 3000 darab tenyészbaromfi bevásárlására adott a „Baromfitenyésztők Országos Egyesületé”-nek fölhatalmazást. A tenyészbaromfiakat, tyukoknál és kacsáknál 1-4 törzsekben, pulykáknál pedig 1-2 törzsekben, állami erdőtiszteknek és altiszteknek osztják ki, úgy, hogy 180 orpington, 1 plimut, 88 magyar tyuk, 66 pulyka, 187 pekingi kacsa, 180 lud,

összesen 695 törzs (300 darab állat) vásárolandó még be. A „Baromfitenyésztők Országos Egyesülete” felkéri mindazokat, akik eladó tenyészbaromfi felett rendelkeznek, szíveskedjenek azokat egyenesen az állami baromfitelep vezetőségénél (Kövy József m. kir. gazdasági s.-felügyelő, Gödöllő) bejelenteni.

A birtokossági közlegelő utáni kiadások. Felmerült esetről kifolyólag elvi jelentőségű határozatban mondotta ki a földmivelségi miniszter, hogy a birtokossági közlegelő utáni kiadások az állattulajdonosokra az állatok száma arányában ki nem vethetők; e költséggel csak azok terhelhetők, akik a közlegelő tulajdonában részesedéssel bírnak.

igazgatója egészségi állapotára való tekintettel 38 évi állami szolgálat után nyugdíjazását kérte és már a napokban megváltik a mezőgazdasági muzeum vezetésétől. Ő rendezte be a muzeumot mostani új helyiségében és ő fejlesztette azt egyik legelső kulturintézményünké. Utóda Radisics György miniszteri tanácsos lesz.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Gróf Serényi Béla kitüntetése.** A király, gróf Serényi Béla földmivelségi m. kir. minisztert valóságos belső titkos tanácsosi cím adományozásával tüntette ki. Ő felségének ezen kitüntetése igen nagy tudású és széles látókörű férfit ért, aki a közelmúltban a mező- és közgazdaságot ért súlyos bajokat teljes mértékben átértve, azokat páratlan tapintattal és ahol kellett erélyvel vezette és vezeti. Tárcajának a vezetését, az általánosan ismert husdrágaság is nagyban nehezíti, mely kérdésnek a megoldását, — az adott viszonyok között, — mindenki tőle várja. Magas kitüntetéséhez őszinte szívünkben kívánjuk, hogy még sokáig maradjon azon a polcon amelyre őt nagy tudása, széles látóköre és energiája predestinálják.

— **Változás a mezőgazdasági muzeum igazgatásában.** Saárossy Kapeller Ferenc miniszteri tanácsos, a mezőgazdasági muzeum — **A földmivelségi minisztérium új ügy-személybeosztása.** Serényi Béla gróf földmivelségi miniszter most adta ki rendeletét, melylyel a földmivelségi minisztérium új ügy-és személybeosztását 1911. évi január hónap 1-ével életbelépteti. Az új beosztás a következő:

Elnöki osztály főnök Szomjas Lajos dr. miniszteri tanácsos. Osztályvezető: Koós Jenő miniszteri osztálytanácsos. I/A. főosztály. Főnök: Horváth Sándor miniszteri tanácsos. I/B. főosztály. Főnök: Tomcsányi Gyula miniszteri Tanácsos. II. főosztály. Főnök: Szapári Péter gróf miniszteri tanácsos. III. főosztály. Főnök: Csabay Béla miniszteri tanácsos. IV. főosztály. Főnök: Serbán János miniszteri tanácsos. V/A. főosztály. Főnök: Rakovszky György dr. miniszteri tanácsos. V B. főosztály. Főnök: Kvassay Jenő miniszteri tanácsos. VI. főosztály. Főnök: Adler Rác József dr. miniszteri tanácsos. VII. főosztály. Főnök: Roth Loránd miniszteri tanácsos. VIII. főosztály. Főnök: Lónyay Ferenc dr. miniszteri tanácsos. IX. főosztály. Főnök: Dubravszky Róbert miniszteri tanácsos. X. főosztály. Főnök: Darányi Béla miniszteri tanácsos. XI. főosztály. Főnök: Tervej Imre miniszteri tanácsos. XII. főosztály. Főnök: Szomjas Lajos dr. miniszteri tanácsos. Ottlik Iván államtitkár felülvizsgálata alá tartozik a III., V/A., V.B., VII. főosztály és a XII. 1. és 2. ügyosztály, Bartoky József dr. államtitkár felülvizsgálata alá tartozik az I.A., I.B., IV., VI. X. főosztály.

— **Méhészeti megfigyelő állomások.** Az „Országos Magyar Méhészeti Egyesület” az elmúlt esztendő folyamán tíz új méhészeti megfigyelő állomást szerelt fel, amelyek közül kilenc már június hónap óta működésben van. A megfigyelő állomások vezetői megfigyelik az időjárás legfontosabb jelenségeit és az éghajlat egyéb tényezőit, valamint ezeknek a növényvilágra és méhek életére közvetve, vagy köz-

vetlenül gyakorolt hatását. A talajviszonyok és domborzat tekintetbevételével tanulmány tárgyává teszik a fontosabb mézelő növények elterjedését s egyáltalában a méhészkedésnél tekintetbe veendő összes tényezőket figyelemmel kísérik. Az eddig felállított tizennyolc megfigyelő állomást mind az „Országos Magyar Méhészeti Egyesület” létesítette. látja el az összes állomásokat a szükséges nyomtatványokkal s ő gondoskodik a megfigyelések földmiveléséről s az eredményeket közlés végett eljuttatja mindazokhoz a szaklapokhoz, melyek azt megkérlik.

— **Borkezelési tanfolyam.** A január hónap 9-től 21-ig terjedő időben Budafokon önálló nagyobb szőlőbirtokokosok és gazdatisztek számára rendezendő borkezelési tanfolyamon naponként délután lesz a tanítás. Felvétel végett közvetlenül a pincemesteri tanfolyam igazgatóságához Budafokra kell fordulni, hol a jelentkezés sorrendjében történik a főlvetel.

— **Állattenyésztésünk fejlesztése.** A magyar állattenyésztés fejlesztésének hathatós eszköze az állami támogatás. Az idei költségvetés szerint 1.400.000 koronával szántak többet a hazai állattenyésztés fejlesztésére, mint az előző esztendőben, hogy ebből a népies gazdálkodásnak biztosítsák az állami támogatás javarészét. A kisczárának legelői megszerzésére, apaállatok vásárlására folyósítanak kölcsönöket s lehetővé teszik, hogy állatállományukat szaporítsák s felneveljék. Ismeretes dolog, hogy Ausztriában az agráriusok hat éven keresztül évenként kilenc millió koronát szereztek az állattenyésztés fejlesztésére az osztrák kormánytól s ez az 54 millió korona az osztrák állattenyésztésnek olyan foku fejlesztését teszi lehetővé, ami rendkívül sokat árthat Magyarországon állattenyésztésének s Ausztriát még a mezőgazdaság terén is kedvezőbb helyzetbe juttathatja, mint aminőben Magyarország kormányának szükre szabott támogatásával juthat. Ugyilátszik, hogy a magyar kormány is felismerte azt a nagy különbséget, amely a két állam állattenyésztésének fejlesztésére szánt kormánytámogatás között fennáll s ez vezethette a magyar kormányt arra az elhatározásra, hogy az állattenyésztés fejlesztésére további két millió koronát már az 1911-ik esztendőre folyóítani szándékozik. Lukács László pénzügyminiszter a kormánynak ezt a szándékát most hozta nyilvánosságra. Még ez az összeg is csak a felét teszi annak, amit Ausztriában az állattenyésztés fejlesztésére fordítanak s így a disparitás csökkentésére nem igen alkalmas a kormánynak ez az újabb elhatározása. Ausztria olyan előnyöket szerzett az állattenyésztés terén, hogy Magyarországgal még ezen a téren is felveszi majd a versenyt s a magyar mezőgazdaságra épp úgy, mint a magyar iparra egyformán ránehezedik majd Ausztria.

— **Falusi gazdasági előadások.** Az E. G. E. kolozsvármegyei szakosztálya a f. évi január és február hónapokban Kolozsvármegye különböző községeiben 48 gazdasági, állattenyésztési és szövetkezeti előadást rendez. Az előadásokat Szász Ferenc uradalmi intéző, Juhos Lajos gazdasági akadémiai segédtanár, Jásberényi András gazdasági akadémiai tanár, Seyfried Károly dr. gazdasági akadémiai tanár, Benedek Antal állami vajmester, Pavlik Sándor dr. tb. főszolgabíró, Pető Imre dr., az országos állatbiztosító társaság erdélyrészi felügyelője, Kiss Tibor gazdasági tanár, Rapaius Raymund dr. gazdasági akadémiai segéd-tanár, Farkas Árpád gazdasági akadémiai segéd-tanár, Traxler Károly gazdasági akadémiai kertész tartják. A részletes programot lapunk más helyén közöljük.

— **Beiratkozások az állatorvosi főis-**

kolába A budapesti m. kir. állatorvosi főiskolán az 1910/911 tanév második felére 1911. évi január hónap 10 - 17-ig lehet beiratkozni. Január hónap 18—25-ig írásbeli kérésre a tanártestület, ezen határidőn tul február hónap 10-ig a földmivelésügyi miniszter adhat engedelmet a beiratkozásra.

— **Magyarország tavalyi borforgalma.** Egy most közölt kimutatás szerint október végéig 10 882 hektóliter mustot, 246.911 hektóliter bort hordóban és 2318 hektóliter bort palackban hoztunk be. Kivitelünk ugyanezen idő alatt 128.516 hektóliter must, 641.501 hektóliter bor hordóban és 5.793 hektóliter bor palackban volt. Ez a borforgalom szinte kizárólag Ausztriára szorítkozik. A vámkülföldi borkivitelre 34.000 hektóliter esik, ami az előző évekhez képest 20—25.000 hektóliter emelkedést mutat.

— **Sertésvészért való felelősség.** Felmerült esetből kifolyólag elvi határozatban mondotta ki a kuria, hogyha a vevő a sertésveszén még át nem ment sertéseket ad el. Őt a sertéseknek az átadása után sertésveszében való megbetegedéseért és elhullásáért szavatosság nem terheli. De szavatol akkor, ha a sertések már az átadáskor a vészcsirái által fertőzve voltak.

— **Méz- és viaszkereskedés a székelyföldön.** A marosvásárhelyi székely kamara jelentése szerint a méz- és viaszkereskedés terén az elmúlt esztendőben élénkség uralkodott a Székelyföldön. A méz kicsiben való összevásárlásával és sajtolásával, mondhatni, kizárólag falusi székely gazdemberek foglalkoznak nagy hozzáértéssel és jelentékeny sikerrel. Ők juttatják azután nagyban a városi kereskedők s mézespagácsások üzleteibe. A papok és tanítók részére Marosvásárhelyt és Kolozsvárt évente tartani szokott méhészeti tanfolyamok igen jó hatással vannak a méhtenyésztés fejlesztésére. Ezek a tanfolyamokon a méhekkel való bánásmód mellett, a kaptárkészítést is tanítják. Éppen ez hatalmas rugóját képezi a tenyésztés föllendülésének, mert ez által a mükaptárok rohamosan terjedvén, gátat vetnek a méhcsaládok tömeges leölésének, mivel a primitív kasokból a mézet különben elvenni nem lehet. Hálás feladat kínálkoznék a székelyföldi miniszteri ki-rendeltségnek — mondja a jelentés — ha a gazdaközönseget dusvirágzatu takarmánynövények termelésére serkentené, valamint ha a vízmosásos, szakadozott kopár oldalakon akácok létesítését kezdeményezné, melyek a gazdaságok nagy előnye mellett, kitűnő méhlegelőt szolgáltatnának.

— **Argentina jelentősége a világ husztiacán.** Argentina fokozódó huskivitelének a másik alakulására vonatkozó hatásáról egy amerikai szakember következőleg nyilatkozik: »Hogy Argentina hivatott a jövőre a művelt világot hussal ellátni, nyilván való dolog. Ár csökkenés azonban ezen husszállítások folytán reális számítások szerint nem várható. Az argentiniai gazdáknak fizetett árak az utolsó 25 évben állandóan emelkedtek. Az utolsó hivatalos becslés szerint mintegy 50 százalékkal. Az Északamerikába való szállítás nem rentabilis, mert ott alacsonyabbak az árak, mint Angliában és a szállítási költségek épp akkorák Argentiniából Északamerikába, mint Angliába.

— **Községi állatorvos választása.** Felmerült esetből kifolyólag elvi jelentőségű határozatban mondotta ki a közigazgatási bíróság, hogy a községi állatorvos az előljárásság tagja. Községi állatorvossá tehát csak 24 éves és nagykoru honpolgár választható meg.

— **Száritott moslék eladás.** A földmivelésügyi miniszter urhoz intézet és titkári hivatalunknak megküldött jelentés alapján tudomására hozzuk a tisztelt gazdaközönségnek, hogy a kolozsvári (Magyar-u. 43) Hirsch-féle szesz-főzdében az 1909-10 campagneban termelt szá-

ritott moslékból 2300 mm. áll a gazdaközönség rendelkezésére.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT
FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

**A MAGYAR
JELZÁLOG HITELBANK**

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE
— (Jokai-u. 2. sz. I. emelet.) —

FÖLDBIRTOKRA
és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.

A jelzálog felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG elfogad
TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

OBERDING ANTAL

vizvezeték és csatornázási vállalata
Kolozsvárt, Bástya-utca 4. szám. (Óvár.)
Telefon-szám: 625.

Készít fürdőszobákat, closetteket, mosdó-asztalokat, új házi vezeték berendezéseket. — Továbbá készít vidéken vizvezeték szivattyú állomással vagy forrás foglalással. — Elvállal jutányos árban évi jókarban tartásokat és minden szakmába vágó javításokat pontosan és a legújanszában.
24/6

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.
Alakult 1900.

Biztosítási alap

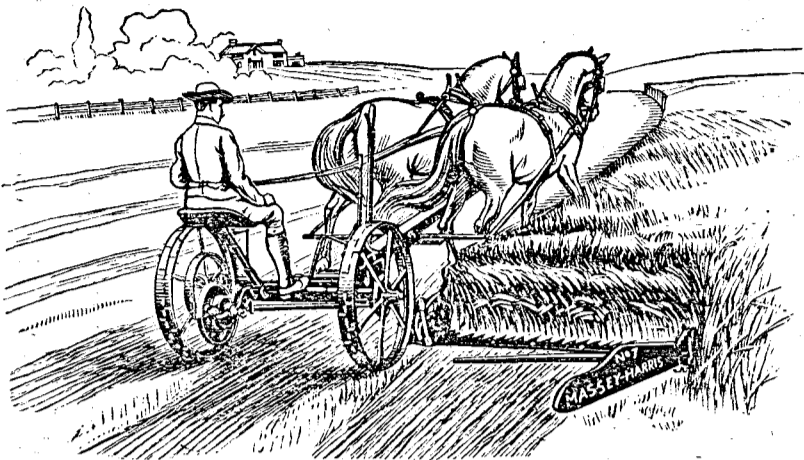
Alapítványok a kormány hozzájárulásával	1.981.700.— K
Tartalékok	1.933.963.54 „
Összesen: 3.915.663.54 „	
1901. évi fölösleg	90.349.— K
1902. „	59.782.26 „
1903. „	109.331.78 „
1904. „	72.438.23 „
1905. „	61.730.60 „
1906. „	39.243.65 „
1907. „	41.877.32 „
1908. „	81.088.76 „
1909. „	106.589.64 „

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére különféle módoszatok szerint.
Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfelelésből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.
Az 1902. évi üzletfelelésben közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adják fel biztosításukat 5% engedményben részesültek. Az 1907. és 1908. valamint 1909. évi üzletfeleléssel pedig tartalékainkat gyarapítottuk, úgy hogy 1909. év végén a tartalékok 1.933.963.54 koronára rúgnak.
Biztosítási ajánlatok benyújtatottak közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatványnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgálunk.
2008

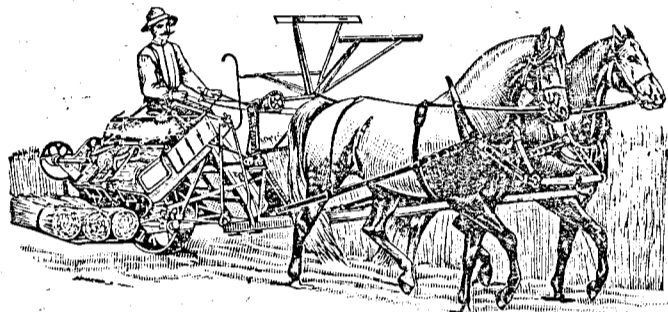
Az igazgatóság.

MASSEY-HARRIS C^o R. T.

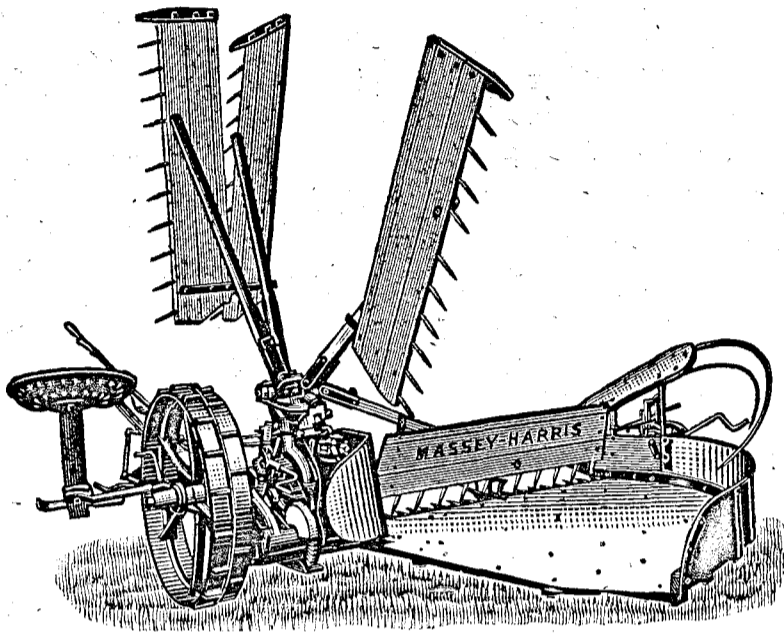
2521

A világ legjobb gyártmányai!

**fűkaszaló a. atógép és föld-
:: művelő eszközök gyára ::
TORONTO, ÉSZAK-
AMERIKA.**

Árjegyzéket kívánatra ingyen küld

Massey-Harris C^o R. T. Budapest, V., Alkotmány-utca 23.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálós ingek és kabátok.

Fű és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

2005

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

Natrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olesó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebéd- és futószőnyeg, gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktár.

VEGYEN!

VEGYEN

Konverzionális Jelzalog-Sorsjegyet!

E sorsjegyek mindenikét kihúzzák a törlesztési húzáson és a nyeremény húzásokon az a sorsjegy is tovább játszik, melyre előzőleg egy vagy több nyeremény már esett. E sorsjegyek 70 éven át játszanak és kaucióképen is letehetők. Legnagyobb főnyereménye:

egy millió korona.

Húzasok: minden év február 25-én, ápril 25-én, június 25-én, augusztus 25-én, október 25-én és december 27-én.

Részletre:

egy darab 15 havi részletfizetésnél havi 10 korona
egy darab 17 havi részletfizetésnél havi 9 korona
egy darab 20 havi részletfizetésnél havi 8 korona
egy darab 23 havi részletfizetésnél havi 7 korona
egy darab 28 havi részletfizetésnél havi 6 korona
vagy letétre 20 K foglaló lefizetése után legolcsóbb kamatra.

A nyeremények azonnal a vevőt illetik.

2004

Kapható a

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank részvénytársaságnál

Mátyás király-tér 7 szám alatt.

Állást keres.

Gazdasági tanintézeti és felsőbb szőlő- és borgezdasági tanfolyami

oklevéllel bíró

(23 éves ref. vallásu)

fiatalember.

Címe a kiadóhivatalban.

2512

Kerestetik

egy 500—1000 holdas, vasuti állomáshoz közel és jó fekvésű birtok bérbe, vagy megvételre.

Továbbá kerestetik 200—400 darab 1—2 éves raczka anyajuh megvételre.

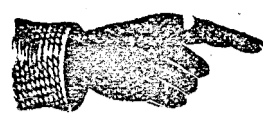
2522

Értekezhetni:

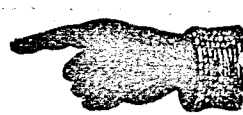
Klein Jakab birtokosnál, Radák-szinye, u. p. Alprét. — pr. Dés. —

Szivattyúk és Mérlegek

különleges gyár
Garvenswerke,
Wien, II., Handelsquai No. 130.
Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

Erdély Legnagyobb Drogeriája!

Főraktár mindennemű bel- és külföldi gyógyszer különlegességekből,
kötszerek és betegápolási eszközök

ALLATGYÓGYÁSZATI CIKKEK

LITKE LŐRINCZ

(ezelőtt Burger.)

Gyógyáru-vegyszer-, pi- Kolozsvár, Mátyás király-tér 32. sz. Telefon 250.
pere és illatszer üzlete

HÁZIASSZONYOK FIGYELMÉBE!

Házilag készítenő igen jó LIKÖRÖK és RUMOK előállítására kitűnő FRANCIA AROMAKAT hozok forgalomba, melyeket 1 liter Likör vagy Rum készítéséhez bármely aromába 60 fillérért üvegekben árusítok. 2422

Készítése gyors, olcsó és tiszta:

A következő aromákban:

Allasch	Barack	Cognac	Császárkörte	Megy	Rózsa
Anisette	Benedictiner	Curacao	Kávé (Mocca)	Narancs	Rum
Ananas	Cacao	Chatreuse	Kömény	Punch	Seprő
			Maraschnó	Pfefferüma	Szilvoriüm
					Törköly
					Vanilla

Naponta 2-szer postai szétküldés!

Háztartási cikkek!

Gazdasági cikkek!

Yes amerikai porcelán puder

5 korona helyett csak 4 korona, kisebb doboz 2 korona 50 fillér.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től

10-50 éves lejáratu

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket, szerzek konvertálok más intézeti terheket, rendbeszedem egy-uttal az elhanyagolt telekkönyvi birtok és teherállapotot, kagors és költséget kimelő eljárással.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től

adó- és egyéb levonásmentes, óvadékképes, különösen katonai óvadéku alkalmas, a főzsdéken is jegyzett 50 év alatt kisorsolandó

4 1/2 % -ot tisztán jövedelmező zálogleveleket.

A szelvények költségmentesen az intézetnél Nagyszebenben és a „Kolozsvári Kereskedelm. Banknál” kifizettetnek 2018

A legmegbízhatóbban közvetitem:

magán- és bérházak, birtokok és bérletek, erdők, bányák és ezek termékeiük adás-vételi ügyleit.

Telefon: 859. sz.

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányaugynökség
GOMBOS BENŐ Kolozsvár, Feren: József-ut 7.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet” kizárólagos ügynöksége

Eladó

70 drb 13 hónapos
elsőrendű mangalica
tenyészkán,

drbként 160 korona árban.

Levélcim:

NAGY DÉNES földbirtokos,
Torda.

2520

ERDÉLYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32.

M. kir. szabadalm. osztálysorsjegyek főelárusító helye.

A bank elfogad betéteket

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitól, váltókat, utalványokat,

járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapirokat, idegen pénznemeket

elad és vásárol.

Előleget ad értékpapírokra,

folyószámlán és előre meghatározott időre.

Díjmentesen bevált szelvényeket

és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket,

hitelleveleket bármely külföldi piacra.

Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt

tűz- és betörésmentes páncélszekrényeket. (Safe Deposits.)

2017 Üzleti órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig

Szőlő cltványokat

a legkiválóbb
bor és csemegefajokban

amerikai alanyvesszőket,

Riparia portális, Monticola
és Hybrid fajokban hazai

sima s gyökeres vesszőket

a legjobb minőségben szállít
a saját nagy kiterjedésű,
mintaszerűen kezelt telepek
:: és szőlőgazdaságából ::

Ambrosi Mihály erdélyi első szőlőültvány
telep tulajdonosa

Medgyesen.

Tessék Árjegyzőket kérni.

2517

RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

Alló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.

Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gáz-
gépek szívó-, világító- és kohó-gázüzem számára.

Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű
gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.

Szivattyúk Worthington és egyéb rendszerek szerint.

Hűtőtelepek és jeggyárak.

Géberendezések malmok, téglagyárak, olaj-
gyárak és kékfestő-gyárak részére.

Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.

Borsajtók és szőlőzúzó.

2010

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentgyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült
FÉRFI és NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

2019

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy hasznáit, a lábra találó cipő beküldésével a egjo bb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68,
által a legújanyosabb árak mellett ajánlatnahn

Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakazalozók, lágány-cséplőgépek, lóhera-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsázók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes szél-gépek, 2- és 3-vasú okék és minden egyéb gazdasági gépek.

Szőlőkötöző-fonal
jobb és olcsóbb mint a raffla.

ZSAK és PONYVA

a legjobb minőségben és legújanyosabban a
Fischer-féle

szák és ponyvagyárban Budapest Nádor-utca 31-33 sz. szereshető be. A Fischer-féle szah. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 28 év óta fennálló Fischer-féle szák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmainak és viszonteladóinak szállítója.

Pontos, szolid kiszolgálás.
Ponyvakölcsönző intézet.
Tessék ajánlatot kérni!
2260

Kwizda-féle

RESTITUTIONS-FLUID

mosóvíz lovak számára.

Szvédjegy, címke és csomagolás védve.

Egész üveg ára K 2.80.

Több mint 40 év óta használatban az udvari és versenylo-istállóknak, elő- és uterősítésre nagyobb strapák után, inak merevségénél stb., idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat

1900. parisi világtiallitas Grand Prix.

Kwizda-féle

Blister,

szürke, erős bedörzsölés, 1 tégely K 2.-

Póktinctura,

lovak számára, 1 üveg K 3.-

Patakenőcs,

merev és törődött paták megvédésére, 1 szelence à 40 gr. K 2.50.

Pataragasz,

mesterséges pataszarv, 1 rudacs K 1.60

Var-keuőcs

lovak- és szarvasmarhák-nak K 2.-

Szétosztató-kenőcs.

Mirigy- és tőgy-kenőcs. Egy tégely 2.-

Kwizda-féle

Hashajtó pilulák,

lovak számára (Physie) 1 bádogszelence K 4.-

Kólika-pilulák,

lovak és szarvasmarhák számára, 1 szelence K 3.20, 1 karton K 1.20.

Giliszta-pilulák,

lovak számára, 1 bádogszelence K 3.20, 1 karton K 1.20.

Kresolin-kenőcs,

patakonzerváló szer, 1 szelence à 1/2 kiló K 2.20.

Mosószappan

háziállatoknak. Egy darab —.80.

Nyereg szappan

a nyereg ésszerszám tisztítására 1 doboz 2.-

Főraktár: TÖRÖK JOZSEF gyógyszer-tára, Budapest, VI., Király-u. 12, és Andrassy-út 26

KWIZDA-féle

korneuburgi marhapor

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. — 50 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tej javítására s a tejeles fokozására.

1 doboz ára 1 korona 40 fillér.

1/2 doboz 70 fillér.

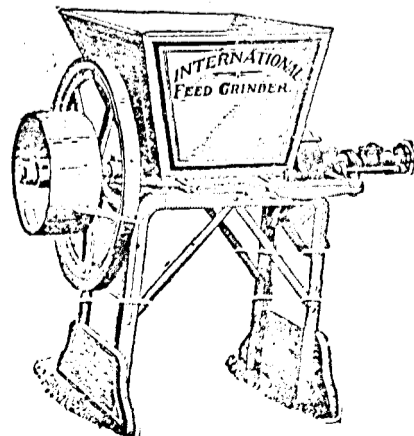
Mc Cormick

„International“ egyetemes darálógépe

a legjobb csővestengeri darológép. a mellett mindennemű szemes takarmány darálására kitűnően megfelel.

Munkaképessége csekély erőszükséglet mellett igen nagy.

Szabadalmazott ki- és berakókészüléke folytán a darálótárcsák tartóssága sokkal nagyobb, mint bármely más gyártmányu darológépé.

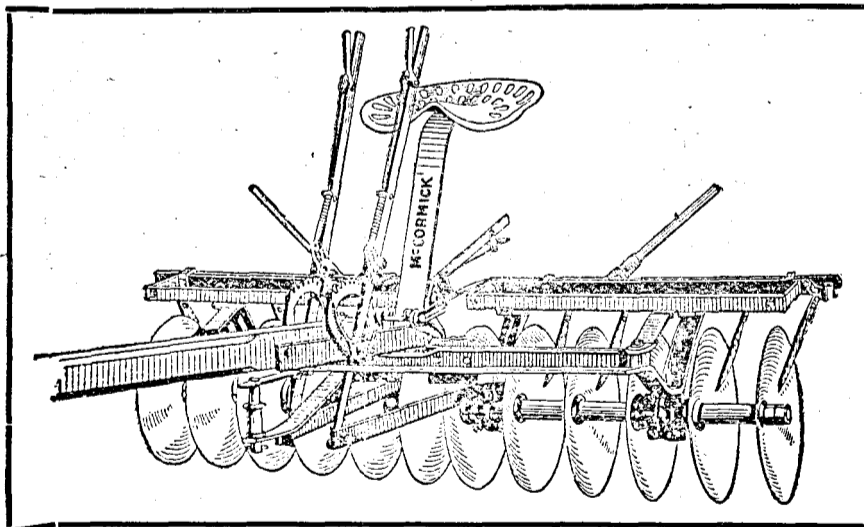

Mc Cormick

Harvesting Machine Company

Igazgatóság és főraktár:

Budapest, Alkotmány-u. 12. sz.

Mc Cormick

„Bumper Type“ tárcsásboronák

egyenletes munkájuk, könnyű vontatásuk, legerősebb szerkezetük és legkiválóbb anyaguk révén, a legkedveltebbek és legelterjedtebbek.

A tarlóhántásra és a tavaszi szántásra a legújabb szabadalmazott és az erdélyi talajviszonyoknak teljesen megfelelő **Mc Cormick tárcsásboronát** kérjük sürgősen megrendelni, mert készletünk rohamosan fogy.

Különlegesség: a 16 tányéros tárcsásborona 16 vagy 20 ang. hüvelyk méretben; munkaszélessége 240 centiméter.

Összes árjegyzékeinket kívánatra díjmentesen küldjük.

I. H. C. Benzinmotorok

2—25 eff. lóerővel stabil felállításra, lokomobilok és magánjáró benzinkomoblok mint takarmánykészítő, vízszivattyuzó és cséplőmotorok rohamosan terjednek, mert üzemük a legegyszerűbb, legbiztosabb és legolcsóbb.

Gazdasági célokra csakis az eredeti **I. H. C. Benzinmotor** felel meg, mert kezelését az egyszerű béres is elsajátíthatja.

Teljes modern takarmánykamra-berendezéseket a legújanyosabban árban szállítunk és azokat díjmentesen tervezzük.

